

معاونت پژوهشی و فناوری

گزارش نهایی طرح تحقیقاتی

عنوان طرح:

**الگوی روابط ساختاری استفاده‌آیادی از شبکه‌های
اجتماعی بر اساس طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده
با نقش میانجی چشم‌انداز زمانی و کمرویی**

مجری طرح:

دکتر سجاد بشرپور

همکار طرح:

شیرین احمدی

گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی

این طرح با تصویب و حمایت مالی حوزه معاونت پژوهشی دانشگاه محقق اردبیلی اجرا

گردیده است.

سال ۱۳۹۹

چکیده

با توجه به افزایش استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی، شناسایی عوامل مرتبط با آن ضروری است. پژوهش حاضر با هدف بررسی الگوی روابط ساختاری استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی بر اساس طرد اجتماعی، جو عاطفی خانواده با نقش میانجی چشم‌انداز زمان و کمرویی انجام گرفت. روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه دانش‌آموزان پسر دوره‌ی دوم متوسطه مدارس دولتی شهر اردبیل در سال تحصیلی ۱۳۹۸-۹۹ تشکیل داد. از این جامعه نمونه‌ای به حجم ۲۴۸ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای انتخاب و به پرسشنامه‌های اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی، طرد اجتماعی، جو عاطفی خانواده، چشم‌انداز زمان و کمرویی پاسخ دادند. داده‌های به دست آمده با استفاده از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و مدل‌یابی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS 25 و Lisrel 8.8 تحلیل شد. نتایج نشان داد که اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با طرد اجتماعی و مؤلفه‌های آن (به غیر از تهمت) و کمرویی ارتباط مثبت و با جو عاطفی خانواده و مؤلفه‌های آن (به غیر از نوازش) ارتباط منفی دارد. با دیدگاه گذشته منفی، دیدگاه گذشته مثبت و دیدگاه حال لذت‌گرایانه ارتباط مثبت و با دیدگاه حال قضا و قدری و دیدگاه آینده ارتباط منفی دارد. همچنین کمرویی با طرد اجتماعی و مؤلفه‌های آن ارتباط مثبت و با جو عاطفی خانواده و مؤلفه‌های آن (به غیر از نوازش) ارتباط منفی دارد. دیدگاه گذشته منفی، دیدگاه گذشته مثبت و دیدگاه حال لذت‌گرا با نمره کل طرد اجتماعی و مؤلفه‌های آن ارتباط مثبت و دیدگاه آینده با مؤلفه‌ی توهین ارتباط منفی دارد. دیدگاه گذشته منفی با نمره کل جو عاطفی خانواده و مؤلفه‌های (محبت، تأیید، هدیه دادن، اعتماد و احساس امنیت) ارتباط منفی دارد، دیدگاه گذشته مثبت با نمره کل جو عاطفی خانواده و مؤلفه‌های (محبت، اعتماد و احساس امنیت) ارتباط منفی دارد. دیدگاه حال لذت‌گرایانه با نمره کل جو عاطفی خانواده و مؤلفه‌های آن ارتباط منفی دارد. دیدگاه حال قضا و قدری با نمره کل جو عاطفی خانواده (تشویق و اعتماد) ارتباط مثبت دارد. دیدگاه آینده با نمره کل جو عاطفی خانواده (محبت، تجربه‌های مشترک، اعتماد و احساس امنیت) ارتباط مثبت دارد ($p < 0/001$). شاخص‌های برازش مدل نیز، تأثیر طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده بر استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی را با میانجیگری چشم‌انداز زمانی و کمرویی تأیید کرد. نتایج نشان داد که طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده از پیش‌بینی‌کننده‌های اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی در دانش‌آموزان می‌باشد و چشم‌انداز زمانی و کمرویی نیز می‌تواند نقش واسطه‌ای در این ارتباط داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: شبکه‌های اجتماعی، طرد اجتماعی، جو عاطفی خانواده، چشم‌انداز زمانی، کمرویی

فصل اول
مقدمه و هدف

۱-۱- مقدمه

فناوری‌های نوین در عرصه الکترونیک و رایانه در سال‌های اخیر، موجب پدیدار شدن انواع گوناگونی از برنامه‌های الکترونیکی و رایانه‌ای از جمله اینترنت، تلفن همراه، ماهواره و بازی‌های رایانه‌ای در جهان شده است. گسترش شبکه‌های اجتماعی^۱ نه تنها در صنایع محتوایی دیجیتالی رونق گرفته بلکه به عنوان سکویی عمل می‌کند که بر تسهیل ساختن تعاملات اجتماعی در بین مردم عمل کرده است (دونگ، چنگ و وو^۲، ۲۰۱۴). شبکه‌های اجتماعی در حال حاضر یکی از محبوب‌ترین شکل‌های ارتباطی و سرگرمی در بین کاربران اینترنتی است (وب جهانی^۳، ۲۰۱۸). هزاره سوم میلاد در شرایطی آغاز می‌گردد که جهان کماکان درگیر مشکلات بی‌شمار چون تغییرات اجتماعی و پیامدهای آن در ابعاد روانی- اجتماعی انسان است. پیشرفت و توسعه علمی‌رغم آن که تسهیلات فراوانی به همراه داشته است؛ اما دربرگیرنده مشکلات اساسی نیز هست. بدین ترتیب، موضوع تغییرات اجتماعی و پیامدهای آن در تعلیم و تربیت، سلامت روانی یا بیمارهای روانی، افزایش رضایتمند از زندگی یا کاهش آن و هزاران موضوع دیگر از این قبیل؛ پیش روی محققان است (اندیک^۴، ۲۰۱۴). شبکه‌های اجتماعی یکی از انواع رسانه‌های اجتماعی محسوب می‌شوند که در سال‌های اخیر در زندگی کاربران اینترنتی آن‌چنان تأثیرگذار بوده‌اند که شکل‌های ارتباطات اجتماعی نیز از این رسانه‌های جدید تأثیر پذیرفته است و در آینده نقش به‌مراتب مهم‌تری را بازی خواهند کرد (اکبری، زاهدفر و ایاغ، ۱۳۹۷). شواهد علمی در حال رشد وجود دارد که نشان می‌دهد استفاده بیش از حد از سایت‌های شبکه‌های اجتماعی ممکن است منجر به علائمی‌شود که بطور سنتی با اعتیاد به مواد مرتبط است (هی، تورل و بچارا^۵، ۲۰۱۷).

یکی از متغیرهای مرتبط با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی طرد اجتماعی^۶ است. تمایل به داشتن ارتباط اجتماعی اساسی‌ترین و جهانی‌ترین نیاز ما به عنوان یک انسان است (لی، جیهون و شروم^۷، ۲۰۱۲). یکی دیگر از متغیرهای که در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش دارد جو عاطفی خانواده^۸ می‌باشد. یکی از عوامل تأثیرگذار بر رفتار و شخصیت

1. Social Networks

2. Dong, Cheng & Wu

3. GlobalWebIndex

4. Andik

5. He, Turel & Bechara

6. Social exclusion

7. Lee, Jaehoon & Shrum

8. Familial Emotional Atmosphere

فرزندان، جو عاطفی خانواده است. به نظر می‌رسد چشم‌انداز زمان^۱ یکی از متغیرهای است که به عنوان متغیر میانجی می‌تواند در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش داشته باشد چشم‌انداز زمان به عنوان یک بعد اساسی در ساختار روانشناسی شناختی زمان توسط زیمنباردو و بوید^۲ (۱۹۹۹) مطرح شد و در نهایت سازه‌ی دیگر که به عنوان متغیر میانجی در استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی نقش دارد کمرویی^۳ می‌باشد که به عنوان ناراحتی و بازداری در غیاب افراد دیگر تعریف شده است (زیمنباردو، ۱۹۹۹)؛ بنابراین پژوهش حاضر با هدف الگوی روابط ساختاری استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی بر اساس طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده با نقش میانجی چشم‌انداز زمانی و کمرویی انجام گرفت.

۲-۱- بیان مسأله

شبکه‌های اجتماعی ابزارهایی هستند که کاربران را قادر می‌سازند با ایجاد پروفایل‌هایی اطلاعات شخصی و دعوت از دوستان و همکاران به منظور دسترسی به این پروفایل‌ها و ارسال پیام و ایمیل به یکدیگر، با هم در ارتباط باشند، این پروفایل‌های شخصی شامل هر نوع اطلاعات، فایل عکس، ویدئو، صوت و وبلاگ است (کاپلان و هانلین^۴، ۲۰۱۰). محبوبیت رسانه‌های اجتماعی روزبه‌روز در حال افزایش است و هزاران بستر رسانه اجتماعی در اینترنت با ویژگی‌های مختلف وجود دارد (یونال-آیدین، بالیکسی، سونمی و آیدین^۵، ۲۰۲۰). در واقع شبکه‌های اجتماعی از ابزارهای پرکاربرد وب هستند، این شبکه‌ها روابط و تعامل‌های بین افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها، رایانه‌ها و اطلاعات را ترسیم و ارزیابی می‌کند (لاکشمی و همالاتا^۶، ۲۰۱۶). سایت‌های شبکه‌های اجتماعی محبوب‌ترین وسیله برای برقراری ارتباط و تبادل اطلاعات هستند که به علت استفاده زیاد از آن تبدیل به اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی شده است (آپراکیکو-مارتینز^۷، ۲۰۲۰). اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی به صورت فزاینده در جامعه بشری رو به گسترش است به‌عنوان نمونه چاوش‌زاده (۲۰۰۹) در مطالعه خود گزارش داد، زمان زیاد استفاده از اینترنت باعث مشکلات درسی و کم شدن نمرات دانش‌آموزان و دانشجویان می‌شود. به طور کلی امروزه می‌توان ادعا کرد شبکه‌های اجتماعی به یکی از مهم‌ترین اجزای زندگی فردی

1. Time perspective

2. Zimbardo & Boyd

3. Shyness

4. Kaplan & Haenlein

5. Ünal-Aydın, Balıkçı, Sönme & Aydın

6. Lashmi & Hemalatha

7. Aparicio-Martínez, & et al

و اجتماعی تبدیل شده است (دیوراک^۱، ۲۰۱۸). تخمین زده می‌شود که در سال ۲۰۲۱، تقریباً ۳ میلیارد کاربران شبکه‌های اجتماعی در سطح جهان وجود داشته باشند (تعداد کاربران شبکه‌های اجتماعی در سراسر جهان، ۲۰۱۹). به نظر می‌رسد یکی از متغیرهای که می‌تواند با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی ارتباط داشته باشد، طرد اجتماعی است. افراد دارای طرد اجتماعی بالا به علت نیاز به توجه زیاد و به امید احیای مجدد احساس ورود به جامعه، به رسانه‌های اجتماعی وابسته می‌شوند (دیوید و رابرتز^۲، ۲۰۱۷). اسکایلر، هاوک، ایجندن، لیزا و بوگت^۳ (۲۰۱۹) در تحقیقات خود نشان دادند که نوجوانان استفاده از رسانه‌های اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی را به عنوان راهی برای بهبودی طرد اجتماعی تلقی می‌کنند.

از دیگر سازه‌های مرتبط با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی جو عاطفی خانواده می‌باشد. یکی از عوامل تأثیرگذار بر رفتار و شخصیت فرزندان، جو عاطفی خانواده است که در صورت توجه کردن به نیازهای روانی و زیستی فرزندان مشکلات رفتاری کمتر و شخصیت منعطف‌تری در زندگی خواهند داشت و فرزندان بحران‌های رشدی و روانی کمتری را تجربه خواهند کرد (کیزنر و کر^۴، ۲۰۰۴). زندی پیام، داودی و مهرابی زاده هنرمند (۲۰۱۹) در تحقیقات خود نشان دادند بین جو عاطفی خانواده و اعتیاد به بازی‌های آنلاین و سلامت روان دانشجویان ارتباط معناداری وجود دارد. جودی، حیدری و آل یاسین (۱۳۹۶) در پژوهش خود گزارش دادند بین جو عاطفی خانواده و اعتیاد به فضای مجازی ارتباط معکوس و معناداری وجود دارد. همچنین جعفری ندرآبادی (۱۳۹۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسید بین کارکرد خانواده و وابستگی به فضای مجازی در دانش‌آموزان ارتباط معناداری وجود دارد. پاتری و خیرونیس^۵ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ی که بر روی نوجوانان انجام دادند نشان دادند بین عملکرد خانواده و رفتار اعتیاد به رسانه‌های اجتماعی در نوجوانان رابطه وجود دارد.

به نظر می‌رسد یکی از متغیرهای که به عنوان متغیر واسطه‌ی می‌تواند در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش داشته باشد چشم‌انداز زمان است. چشم‌انداز زمان فرایندهای شناختی تجارب انسان را برحسب زمان گذشته، حال و آینده تفکیک می‌کند (زیمباردو و بوید^۶، ۱۹۹۹). در این نظریه بیان می‌شود که افراد نسبت به زمان دارای جهت‌گیری‌های

¹. Durak

². David&Roberts

³. Skyler,Hawk, Eijnden, Lissa &Bogt

⁴. Kiesner & Kerr

⁵. Putri&Khairunnisa

⁶. Zimbardo & Boyd

روان‌شناختی هستند. با توجه به افزایش تعداد کاربران اینترنت و فیس‌بوک و شبکه‌های اجتماعی چشم‌انداز زمان پیش‌بینی کننده رفتارهای اعتیادآور است (پرزپیورکا و بلاچینو^۱، ۲۰۱۶). لوکاووسکا^۲ (۲۰۱۲) در پژوهش خود نشان داد اعتیاد به سایت‌های اجتماعی و بازی‌های آنلاین با چشم‌انداز زمان ارتباط وجود دارد. چیتارو و ویانیلو^۳ (۲۰۱۳) در مطالعات خود گزارش دادند بین چشم‌انداز زمان و اعتیاد به اینترنت و وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ارتباط وجود دارد.

همچنین به نظر می‌رسد کمرویی عامل مهم پیش‌بینی کننده اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی و تلفن همراه می‌باشد (هان، گنگ، جو، گائو و یانگ^۴، ۲۰۱۷)؛ که می‌تواند به عنوان متغیر واسطه‌ای در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش داشته باشد. کمرویی به عنوان یک پدیده اجتماعی در نظر گرفته شده است که با اضطراب در موقعیت‌های اجتماعی، بازداری اجتماعی یا رفتارها بین فردی ناشی از نگرانی درباره ارزیابی بین فردی مشخص می‌شود (زیمباردو، ۱۹۹۹). از زمان ظهور سایت‌های شبکه‌های اجتماعی مانند فیس‌بوک و توییتر پیوند بین کمرویی و استفاده از این سیستم‌عامل‌ها مورد توجه دانشمندان واقع شده است (اپیل و گنامبیس^۵، ۲۰۱۹). با توجه به تعاملات اجتماعی آنلاین، نامرئی و ناشناس بودن فرد، به ویژه برقراری ارتباط از طریق تلفن همراه با قابلیت حمل و دسترسی راحت برای افراد خجالتی فرصتی فراهم می‌کند تا احساس کمترین کنترل داشته باشند و همچنین آزادانه نظر خود را ابراز کنند (ساندرز و چستر^۶، ۲۰۰۸). در نتیجه، افراد کمرو ممکن است تمایل داشته باشند تعامل آنلاین را به عنوان یک استراتژی مقابله‌ای مفید و یک جایگزین منطقی برای ارتباطات اجتماعی چهره به چهره در نظر بگیرند (لاقی و همکاران^۷، ۲۰۱۳). باردی و بردی^۸ (۲۰۱۰) نشان داد که افراد خجالتی معمولاً برای جلوگیری از احساس تنهائی، اشتیاق به آنلاین بودن دارند. ساتیکی^۹ (۲۰۱۹) در پژوهش خود گزارش داد که اعتیاد به فیس‌بوک و شبکه‌های اجتماعی با میانجیگری شرم و تنهائی تأثیر غیرمستقیم قابل توجهی در بهزیستی ذهنی جوانان داشته است. مطالعات فرهاتی (۲۰۱۱) نشان داد که جهت‌گیری هم‌نوایی خانواده با محل کنترل بیرونی و کمرویی رابطه معناداری دارد. نتایج پژوهش‌های زرنقاش و

1. Przepiorka & Blachnio

2. Lukavska

3. Chittaro & Vianello

4. Han, Geng, Jou, Gao & Yang

5. Appel & Gnambs

6. Saunders, P. L. & Chester

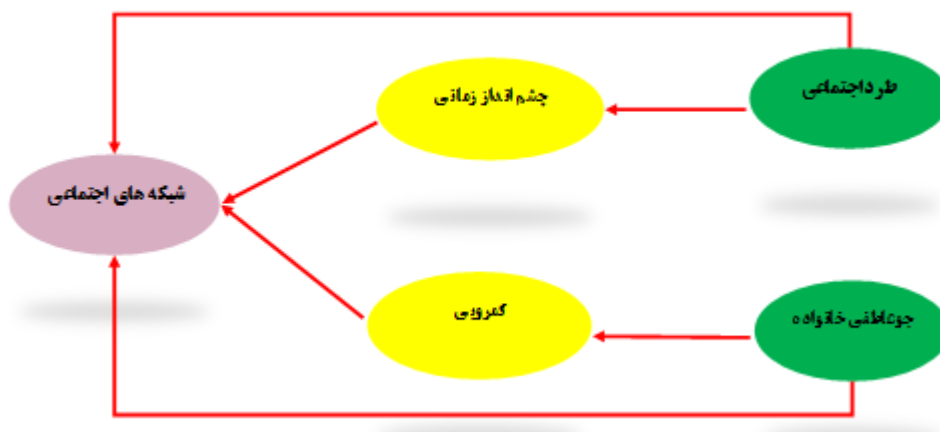
7. Laghi & et al

8. Bardi & Brady

9. Satici

سامانی (۲۰۱۰) نشان داد فرزندپروری اقتدارگرا در خانواده، عامل تعیین کننده کمرویی در فرزندان است. یافته‌های پژوهش‌های انوار، ممتاز و ابرو (۲۰۱۹) نشان داد که ساختار بزرگتر خانواده تأثیر خوبی بر شخصیت دانش‌آموز دارد و احتمال تعامل اجتماعی زیادی را به دست می‌آورد، در نتیجه فرزندان سطح کمرویی پایین‌تری دارند. ژائو، گائو، زو، سان و هان^۱ (۲۰۲۰) نشان دادند که افراد کمرو میزان پرخاشگری بالاتر و حملات فیزیکی بیشتری را نشان می‌دهند. کمرویی با رفتارهای پرخاشگرانه و مشکلات توجه بیشتر همراه می‌باشد (گیو، پنگ، یو، ایکسیا و کیانگ^۲، ۲۰۱۶). همچنین سیتی، بالدوین، زاوا، بایوگراتنر و کوپلان^۳ (۲۰۱۹) گزارش دادند که کودکان کمرو مستعد ابتلا به مشکلات در روابط خود با همسالان و معلمان خود می‌باشند.

با توجه به فرایند شدید ورود اینترنت به زندگی بشر و استفاده نادرست از آن و با توجه به اینکه هر یک از عوامل (چشم‌انداز زمانی، کمرویی و متغیرهای طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده) در کنار یکدیگر در پیش‌بینی اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تاکنون مورد بررسی قرار نگرفته است. بر این اساس، پژوهش حاضر با هدف الگوی روابط ساختاری استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی بر اساس طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده با نقش میانجی چشم‌انداز زمانی و کمرویی در دانش‌آموزان طبق مدل مفروض زیر در نمودار ۱ مورد آزمون قرار گرفت.

نمودار ۱: الگوی مفهومی پژوهش

۳-۱- اهمیت و ضرورت پژوهش

از آنجا که برقراری ارتباط اصلی‌ترین دلیل استفاده کاربران از شبکه‌های اجتماعی هست و افراد در زمان کمی با افراد متعدد می‌توانند ارتباط برقرار کنند، در بسیاری موارد منجر به استفاده افراطی افراد، به‌خصوص نوجوانان و جوانان

¹. Zhao, Gao, Xu, Sun & Han

². Guo, Peng, Yu, Xia & Qiang

³. Sette, Baldwin, Zava, Baumgartner & Coplan

از این شبکه‌ها شده است و باعث می‌شود که افراد به ارتباط در فضای واقعی علاقه‌مند شوند که این امر می‌تواند بهزیستی روانی آن‌ها را تهدید کند (برات دستجردی و صیادی، ۲۰۱۳). عدم کنترل و مدیریت زمان استفاده از اینترنت به ویژه وقتی با دیگر فن‌آوری‌ها از قبیل تلفن همراه باشد، دانش‌آموز را در معرض خطر اثرات مضر آن بر تکامل فیزیکی، اجتماعی و روانی قرار می‌دهد که از آن‌ها می‌توان به مشکلات بینایی، صدمات سیستم اسکلتی، چاقی، اثر بر مهارت‌های اجتماعی، مشکلات ارتباطی در خانواده و اعتیاد الکترونیکی اشاره کرد (قاسمی و حسن‌زاده، ۱۳۹۷). وجود ۱۰۳ میلیون سیم‌کارت در دست مردم و مجهز بودن ۵۰ درصد گوشی‌ها به سیستم هوشمند، نشانه استفاده زیاد و قابل توجه از فضای مجازی در ایران است (فرهنگسرای رسانه و شبکه‌های اجتماعی، ۱۳۹۵). طرد اجتماعی در بر گیرنده فقدان منابع، حقوق، کالاها و خدمات و ناتوانی مشارکت در روابط و فعالیت‌های معمولی در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است که برای اکثریت افراد در جامعه مهیا است. بی‌تردید این امر هم بر کیفیت زندگی افراد و هم عدالت و یکپارچگی جامعه به عنوان یک کل تأثیر می‌گذارد (لویتس و همکاران، ۲۰۰۷). از طرف دیگر خانواده‌های که جو عاطفی متشنجی دارند و اعضای آن از هم گسسته و در حال نزاع و کشمکش با یکدیگر به سر می‌برند پیش‌بینی کننده اعتیاد فرزندان به شبکه‌های اجتماعی می‌باشد. همچنین نحوه چشم‌انداز افراد نسبت به زمان و نگرش‌هایی که با اطرافیان در میان می‌گذارند، تأثیر نیرومندی بر جنبه‌های زندگی دارد (زیمباردو، ۲۰۰۸). به نظر می‌رسد این امر با وابستگی به شبکه‌های اجتماعی ارتباط داشته باشد. در نهایت کمرویی یک ناتوانی و معلولیت فراگیر اجتماعی است. در هر جامعه درصد قابل توجهی از کودکان، نوجوانان و بزرگسالان با این اختلال رفتاری و بازدارنده رشد شخصیت اجتماعی مواجه‌اند. در بسیاری از مواقع، کمرویی، اصلی‌ترین مانع شکوفایی قابلیت‌ها، خلاقیت‌ها و ایفای مسئولیت‌ها است (افروز، ۱۳۸۱). به نظر می‌رسد این سازه هم در اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی نقش داشته باشد. در نتیجه می‌توان گفت این پژوهش به عنوان یک کار علمی می‌تواند بخشی از نارسایی‌های موجود را روشن سازد.

۴-۱- اهداف پژوهشی

هدف کلی

تعیین اثرات مستقیم و غیرمستقیم طرد اجتماعی و جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با نقش

میانجی: چشم‌انداز زمانی و کمرویی

هدف جزئی

۱. تعیین اثر مستقیم طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۲. تعیین اثر مستقیم جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۳. تعیین اثر مستقیم چشم‌انداز زمانی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۴. تعیین اثر مستقیم کمرویی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی
۵. تعیین اثر غیرمستقیم طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری چشم‌انداز زمانی
۶. تعیین اثر غیرمستقیم جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری چشم‌انداز زمانی
۷. تعیین اثر غیرمستقیم جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری کمرویی
۸. تعیین اثر غیرمستقیم طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری کمرویی

۵-۱- فرضیه‌های پژوهش

۱. طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اثر مستقیم دارد.
۲. جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اثر مستقیم دارد.
۳. چشم‌انداز زمانی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اثر مستقیم دارد.
۴. کمرویی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی اثر مستقیم دارد.
۵. طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری چشم‌انداز زمانی اثر غیرمستقیم دارد.
۶. جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری چشم‌انداز زمانی اثر غیرمستقیم دارد.
۷. جو عاطفی خانواده بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری کمرویی اثر غیرمستقیم دارد.
۸. طرد اجتماعی بر اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی با واسطه‌گری کمرویی اثر غیرمستقیم دارد.

۶-۱- تعاریف نظری و عملی مفاهیم فرضیه‌ها

استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی

تعریف نظری: اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی یا استفاده بیش از حد از شبکه‌های اجتماعی شناخته می‌شود، نوعی پیشنهادی از وابستگی روانی یا رفتاری به سیستم عامل‌های رسانه‌های اجتماعی است، همچنین به عنوان اختلال اعتیاد به اینترنت شناخته می‌شود و انواع دیگر استفاده بیش از حد از رسانه‌های دیجیتال (کیوس و گریفیتس^۱، ۲۰۱۷).

^۱. Kuss& Griffiths

تعریف عملیاتی: در این پژوهش برای اندازه‌گیری استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی در مقیاس فاصله‌ی از مقیاس اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی تورل و سر نکول^۱، (۲۰۱۲) استفاده شده است.

چشم‌انداز زمانی

تعریف نظری: چشم‌انداز زمانی فرایندی غالباً ناخودآگاه است که به موجب آن جریان‌های مداوم تجربیات شخصی و اجتماعی به گروه‌های زمانی یا چارچوب‌های زمانی اختصاص می‌یابند که به نظم، انسجام و معنای آن حوادث کمک می‌کند (زیمباردو، ۱۹۹۹)

تعریف عملیاتی: برای اندازه‌گیری چشم‌انداز زمانی در این پژوهش، از مقیاس چشم‌انداز زمانی زیمباردو و بوید^۲ (۱۹۹۹) استفاده شده است.

کمرویی

تعریف نظری: کمرویی منعکس‌کننده یک نگرانی اضطراب با خود در موقعیت‌های اجتماعی واقعی یا درک شده است (چک و ملکیور^۳، ۱۹۹۰).

تعریف عملیاتی: برای اندازه‌گیری کمرویی در این پژوهش، از مقیاس کمرویی چیک و باس^۴ (۱۹۸۳) استفاده شده است.

طرد اجتماعی

تعریف نظری: به افراد یا گروه‌هایی از افراد که در معرض خطر عدم حضور در جامعه اصلی هستند، اشاره دارد (استنلی، استنلی، بالبونتین و هانشر^۵، ۲۰۱۹).

تعریف عملیاتی: برای اندازه‌گیری طرد اجتماعی در این پژوهش، از مقیاس طرد اجتماعی همسالان لیو-وایزل و همکاران (۲۰۰۶) استفاده شده است.

جو عاطفی خانواده

1. Turel & Serenko
2. Zimbardo & Boyd
3. Cheek & Melchior
4. Cheek & Busch
5. Stanley, Stanley, Balbontin & Hensher

تعریف نظری: جو عاطفی خانواده شامل چندین متغیر از جمله سبک‌های فرزندپروری و رفتار با فرزندان،

زمان و مقدار انواع هیجانات و عواطف ابراز شده توسط اعضای خانواده می‌باشد (کوک، چنگ و وونگ^۱، ۲۰۱۵).

تعریف عملیاتی: برای اندازه‌گیری جو عاطفی خانواده در این پژوهش، از مقیاس جو عاطفی خانواده هیل برن^۲

(۱۹۶۴) استفاده شده است.

۷-۱- چارچوب نظری و مطالعه منابع مربوط به تحقیق

۸-۱- اعتیاد

اعتیاد نوعی اختلال مغزی است که با درگیری اجباری در پاداش دادن به محرک‌ها علیرغم عواقب نامطلوب مشخص می‌شود. با وجود درگیر شدن تعدادی از عوامل روان‌شناختی، یک فرآیند بیولوژیکی - که ناشی از قرار گرفتن در معرض مکرر در یک محرک اعتیادآور است - آسیب‌شناسی اصلی است که پیشرفت و نگهداری از اعتیاد را به دنبال دارد (تیلور و همکاران^۳، ۲۰۱۳). اعتیاد را می‌توان به دو نوع کلی اعتیاد به مواد مخدر و اعتیاد رفتاری، تقسیم کرد. اعتیاد به مواد مانند اعتیاد به تریاک، اعتیاد به شیشه، اعتیاد به الکل، اعتیاد به هروئین است که در این موارد شخص به مصرف این مواد وابسته است و در صورت عدم استفاده دچار اختلالات جسمی می‌شود. اعتیاد رفتاری، نوع دیگر از اعتیاد است که در آن شخص وابسته به انجام یک رفتار خاص است و به طور مرتب آن رفتار را تکرار می‌کند و از انجام آن رفتار احساس لذت می‌کند و این رفتار را به صورت وسواسی و به صورت مدام تکرار می‌کند و با وجود آگاهی از پیامدهای زیان‌بار تکرار آن رفتار، نمی‌تواند از انجام مداوم آن خودداری کند (جورگنسون و همکارانش^۴، ۲۰۱۶). این نوع اعتیاد هم مانند اعتیاد به مواد می‌تواند سلامت جسمی و روحی شخص را دچار اختلال کند. اعتیاد به غذا، اعتیاد به کار، اعتیاد به قمار، اعتیاد به تکنولوژی از موارد اعتیاد رفتاری محسوب می‌شوند.

۸-۱- اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی

سایت‌های شبکه‌های اجتماعی هرگونه ابزار مبتنی بر رایانه تحت وب برای اشتراک‌گذاری، ایجاد یا تبادل ایده‌ها، اطلاعات، فیلم‌ها یا تصاویر در شبکه‌های مجازی و مجامع است (به عنوان مثال شبکه‌های اجتماعی، تابلوهای پیام،

¹. Kwok, Cheng & Wong

². Hill Burn

³. Taylor & et al

⁴. Jorgenson & Hsiao

انجمن‌ها، توییتر، وبلاگ‌ها، اینستاگرام و فیس‌بوک) (اوبار وایلمن^۱، ۲۰۱۵). اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی یک مشکل در بین انواع کاربران، از جمله افراد عادی است که تأثیرات روانی، جسمی و اجتماعی را در زندگی خود تجربه می‌کنند (سویلیا^۲، ۲۰۱۲). گزارش شده است که علائم اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی علائم مرتبط با سایر اعتیادها را تقلید می‌کند که شامل هیجان، درگیری، تحمل، ترک، عود و اصلاح خلقی است (گریفیتس^۳، ۲۰۰۵).

استفاده بیش از حد از رسانه‌های اجتماعی باعث بروز بسیاری از موقعیت‌های منفی در بین معنادان شبکه‌های اجتماعی می‌شود. کیفیت نامناسب خواب، اشتغال ذهنی بیش از حد، افکار تکراری در مورد کنترل استفاده، عدم پیشگیری از دسترسی و افزایش زمان در اینترنت هر بار به دلیل رسانه‌های اجتماعی در ادبیات به عنوان حالات نامطلوب مرتبط با اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی گزارش می‌شود (آندراسن^۴، ۲۰۱۵). استفاده از رسانه‌های اجتماعی مشکل با علائم سلامت روان مانند اضطراب و افسردگی در کودکان و جوانان همراه است (هوغ و همکاران^۵، ۲۰۱۷).

۱-۹- معیارهای اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی

۱. **نا توانی در کنترل مدت زمان استفاده:** شخص به دفعات زیادی برای سپری کردن وقت در شبکه‌های مجازی نیاز دارد تا زمانی که به یک سطح از رضایت برسد.

۲. **وابسته بودن:** زمانی فرد وابسته می‌شود که یک فعالیت به سایر فعالیت‌های دیگر شخص ارجحیت داشته باشد و شخص نیاز دارد یک فعالیت را به صورت مداوم تکرار کند بدون توجه به عوارض آن.

۳. **ناسازگاری بودن با محیط اجتماعی:** به حالتی اشاره دارد که شخص در ارتباطات اجتماعی خود دچار مشکلات می‌گردد و مدت زمانی که با اعضای خانواده سپری می‌کند کم می‌شود و وقت خود را در شبکه‌های مجازی آنلاین می‌گذراند.

۴. **افت عملکرد تحصیلی درباره دانشجویان و دانش آموزان:** وابسته بودن به شبکه‌های اجتماعی و مجازی به کاهش عملکرد تحصیلی در این دسته از افراد منجر می‌گردد و در مواردی که شخص شاغل باشد باعث اختلال در کارکرد شغلی فرد می‌شود.

1. Obar & Wildman

2. Sevilla

3. Griffiths

4. Andreassen

5. Hoge & et al

۵. **علائم خوددار بودن:** زمانی که شخص به شبکه‌های مجازی و اجتماعی و آنلاین دسترسی نداشته باشد و یا مشکلی در برقراری اینترنت به وجود آید فرد دچار بی‌قراری، آشفتگی و اضطراب می‌گردد و تا زمان وصل شدن اینترنت این حالات در فرد وجود دارد.

۶ **تغییرات سرشت و منش (خلق و خو):** تغییر در هیجانات و احساسات در رفتار شخص که در اثر استفاده از استفاده بیش از حد شبکه‌های اجتماعی به وجود آمده است.

۷. **عدم علاقه به فعالیت‌ها:** استفاده اعتیادی از شبکه‌های اجتماعی باعث می‌شود فرد به فعالیت‌های دیگر علاقه نشان ندهد؛ و در واقع ماندن بیش از حد در شبکه‌های اجتماعی جایگزین سایر فعالیت‌های و تفریحات می‌شود (ویلکا و والیزوس^۱، ۲۰۱۵).

۱-۱۰- چشم‌انداز زمانی

نظریه چشم‌انداز زمانی که نخستین بار توسط کورت لوین از رویکرد رفتارگرایانه مطرح شد این است که کلیت نگرش‌های فرد نسبت به آینده و گذشته خود وجود دارد و بر رفتار فعلی تأثیر می‌گذارد (لوین^۲، ۱۹۵۱). زیمباردو تئوری لوین را توسعه داد و چشم‌انداز زمان را تعریف کرد که "فرایند غالباً ناخودآگاه است که به موجب آن جریان‌های مداوم تجربیات شخصی و اجتماعی به گروه‌های زمانی یا چارچوب‌های زمانی اختصاص می‌یابند که به نظم، انسجام و معنای آن حوادث کمک می‌کند" (زیمباردو، ۱۹۹۹). او پیشنهاد می‌کند که چهارچوب زمانی که ما به آن جهت دهیم نمایانگر تفاوت‌های فردی ما در انتساب یک رویداد یا تصمیم‌گیری است (زیمباردو و همکاران، ۱۹۹۷). معنی چشم‌انداز زمان به روندی اشاره دارد که در آن فرایند مداومی از تجارب شخصی و اجتماعی به یک چهارچوب زمانی ویژه اختصاص دارد که این دستور کمک می‌کند که این تجربه‌ها انسجام، با مفهوم و جهت‌دار شود (آناگنوستاپولوس و گریوا^۳، ۲۰۱۲). چنین روندهای شناختی شامل ترمیم گذشته و ساخت آینده می‌شود؛ در نتیجه در تصمیم‌گیری‌ها و رفتار فرد مؤثر می‌باشند. باورهای فرد درباره‌ی تجربه‌های گذشته اگر منفی غیرقابل تغییر توسط شخص تجزیه و تفسیر گردد با افسردگی و عزت‌نفس پایین همراه می‌شود و چشم‌انداز زمان حال لذت‌گرا با رفتارهای خطرناک و اعتیاد ارتباط دارد (زیمباردو و همکاران، به نقل از آپوستولیدیس و همکاران^۴، ۲۰۰۶).

¹. Vilca&Vallejos

² Lewin

³. Anagnostopoulos, & et al

⁴. Apostolidis, Fieulaine, & Soulé

زیمباردو این پارادوکس را توضیح می‌دهد که "وقتی گرایش به عادت گرفتن بیش از حد بر یکی از این سه قاب زمانی (گذشته، حال، آینده) هنگام تصمیم‌گیری، بیش از حد تأکید می‌کند، به عنوان یک "تعصب" شناختی موقتی نسبت به گذشته، آینده یا آینده‌گرا عمل می‌کند؛ و او ادامه می‌دهد که "" هنگامی که به طور مزمین انتخاب می‌شوند، این تعصب به یک سبک تمایل یا متغیر تفاوت‌های فردی تبدیل می‌شود، این ویژگی‌ها پیش‌بینی کننده این است که چگونه فرد در مورد انتخاب‌های مختلف زندگی روزمره پاسخ خواهد داد" (زیمباردو و بید، ۱۹۹۹)

پنج عامل دیدگاه زمانی وجود دارد که توسط زیمباردو توضیح داده شده است عبارتند از:

۱- چشم‌انداز زمان گذشته-منفی

چشم‌انداز زمان گذشته-منفی با موضع‌گیری منفی، افسرده، غیرقابل تصرف برای گذشته مشخص می‌شود.

۲- چشم‌انداز زمان فعلی یا حال لذت‌گرا

چشم‌انداز زمان فعلی- حال لذت‌گرا (هداونیستی)، نگرش تمرکز بر روی شادی فعلی است.

۳- چشم‌انداز زمان آینده

چشم‌انداز زمان آینده به برنامه‌ریزی‌های مربوط به آینده و تحقق آن‌ها مربوط می‌شود.

۴- چشم‌انداز زمان گذشته مثبت

چشم‌انداز زمان گذشته مثبت با احساس مثبت نسبت به گذشته همراه است و دل‌تنگی ایجاد می‌کند.

۵- چشم‌انداز آینده- سرنوشت سازی

آخرین عامل چشم‌انداز زمان، سرنوشت سازی موجود است که با اعتقاد به سرنوشت مشخص می‌شود و باعث عدم هدف‌گیری جهت آینده و همچنین عدم رضایت از زمان حال می‌شود (زیمباردو و بوید، ۱۹۹۹).

۱۱-۱- کمروبی

کمروبی احساس دلهره، کمبود آسایش یا بی‌حوصلگی است به خصوص وقتی شخص در اطراف افراد دیگر است. این معمولاً در شرایط جدید یا با افراد ناآشنا اتفاق می‌افتد. کمروبی می‌تواند یکی از ویژگی‌های افرادی باشد که

عزت‌نفس پایینی دارند. معمولاً از اشکال کمرویی به اضطراب اجتماعی یا هراس اجتماعی یاد می‌شود. ویژگی اصلی تعیین کننده کمرویی، ترس عمدتاً ناشی از کمبود عزت‌نفس است از آنچه دیگران در مورد رفتار یک شخص فکر می‌کنند. این نتیجه باعث می‌شود که فرد از واکنش‌های منفی، خندیدن، تحقیر یا حمایت، انتقاد یا رد کردن، از انجام کاری یا گفتن آنچه می‌خواهد بگوید، بترسد. ممکن است یک فرد خجالتی به سادگی تصمیم بگیرد که در عوض از موقعیت‌های اجتماعی دوری کند.

یکی از جنبه‌های مهم کمرویی، توسعه مهارت‌های اجتماعی است. ممکن است مدارس و والدین به طور ضمنی فرض کنند که کودکان کاملاً در تعامل اجتماعی مؤثر هستند. آموزش مهارت‌های اجتماعی اولویت خاصی ندارد (برخلاف خواندن و نوشتن) و در نتیجه به دانشجویان خجالتی فرصتی داده نمی‌شود تا توانایی خود را برای شرکت در کلاس و تعامل با همسالان توسعه دهند. معلمان می‌توانند مهارت‌های اجتماعی را الگوبرداری کرده و از سؤالاتی به صورت مستقیم و ترسناک بپرسند تا دانش آموزان خجالتی را به آرامی ترغیب کند که در کلاس صحبت کنند و با فرزندان دیگر دوست شوند (کوپلان و آربو، ۲۰۰۸).

علت اولیه کمرویی متفاوت است. دانشمندان بر این باورند که آن‌ها داده‌های ژنتیکی را در حمایت از این فرضیه که حداقل کمرویی تا حدی ژنتیکی است، قرار داده است. با این وجود شواهدی وجود دارد که نشان می‌دهد محیطی که فرد در آن پرورش می‌یابد نیز می‌تواند مسئول کمرویی آن‌ها باشد. این شامل کودک آزاری، به ویژه سوءاستفاده عاطفی مانند تمسخر است. کمرویی ممکن است بعد از اینکه فرد واکنش اضطراب جسمی را تجربه کرد، منشأ یابد. در سایر مواقع، به نظر می‌رسد که خجالتی ابتدا ایجاد می‌شود و بعداً باعث علائم جسمی اضطراب می‌شود. کمرویی با اضطراب اجتماعی که یک وضعیت روانی گسترده‌تر، غالباً با افسردگی است، از جمله تجربه ترس، دلهره یا نگرانی از ارزیابی دیگران توسط دیگران در موقعیت‌های اجتماعی تا میزان تحریک وحشت متفاوت است.

کمرویی ممکن است از ویژگی‌های ژنتیکی ناشی شود، محیطی که فرد در آن پرورش می‌یابد و تجربیات شخصی را تجربه می‌کند. کمرویی ممکن است یک ویژگی شخصیتی باشد یا در مراحل خاصی از رشد در کودکان رخ دهد.

¹. Coplan&Arbeau

۱۲-۱- ژنتیک و وراثت

کمرویی اغلب به عنوان مانعی برای مردم و پیشرفت آن‌ها تلقی می‌شود. علت کمرویی غالباً مورد اختلاف است، اما مشخص می‌شود که ترس رابطه مثبت با کمرویی دارد (گیوم و همکاران^۱، ۲۰۰۹).

ژنتیک کمرویی منطقه‌ای از تحقیقات نسبتاً ناچیز است که توجه کمتری را به خود جلب کرده است، گرچه مقالات مربوط به مبانی بیولوژیکی کمرویی به سال ۱۹۸۸ باز می‌گردد. برخی تحقیقات نشان داده‌اند که کمرویی و پرخاشگری مرتبط هستند. از طریق فرم‌های طولانی و کوتاه ژن DRD4، اگرچه تحقیقات بیشتری در این زمینه مورد نیاز است. علاوه بر این، پیشنهاد شده است که کمرویی و هراس اجتماعی مربوط به اختلال وسواس-اجباری است؛ مانند سایر مطالعات ژنتیک رفتاری. مطالعه کمرویی از نظر تعداد ژن‌های درگیر شده و سردرگمی در تعریف فنوتیپ، پیچیده است. نام‌گذاری فنوتیپ - و ترجمه اصطلاحات بین ژنتیک و روانشناسی - نیز باعث ایجاد مشکلاتی می‌شود.

چندین پیوند ژنتیکی با کمرویی زمینه‌های فعلی تحقیق است. یکی پلی مورفیسم منطقه پروموتور حمل‌ونقل سروتونین (5-HTTLPR) است که شکل طولانی آن نشان داده شده است که تا حد متوسط با کمرویی در کودکان مدرسه کلاس ارتباط دارد (اریبل و همکاران^۲، ۲۰۰۳). مطالعات قبلی ارتباطی بین این شکل از ژن و اختلال وسواس-اجباری و اوتیسم نشان داده بود (برون و همکاران^۳، ۲۰۰۶). تالیا الی، استاد ژنتیک رفتاری رشدی در کالج کینگ کالج لندن، معتقد است که تنها حدود ۳۰ درصد از کمرویی به عنوان یک صفت از نظر ژنتیکی به ارث رسیده است، در حالی که بقیه به عنوان پاسخ به محیط ظاهر می‌شوند (سارا^۴، ۲۰۱۹).

۱۳-۱- رشد قبل از تولد

شیوع کمرویی در برخی از کودکان می‌تواند به طول روز در دوران بارداری، به ویژه در نقطه میانی رشد قبل از تولد مرتبط باشد.

¹. Eggum& et al

². Arbelle& et al

³. Brune& et al

⁴. Sarah

۱-۱۳-۱- وزن کم هنگام تولد

در سال‌های اخیر همبستگی بین وزن هنگام تولد و کمروبی مورد بررسی قرار گرفته است. یافته‌ها نشان می‌دهد که کسانی که در وزن کم تولد متولد می‌شوند، در مقایسه با کسانی که در وزن طبیعی هنگام تولد متولد می‌شوند، خجالتی، خطرناک و محتاط هستند. این نتایج به معنای رابطه علت و معلولی نیست (گورت‌مکر و همکاران^۱، ۱۹۹۷).

۱-۱۴- خصوصیت شخصیتی

کمروبی به احتمال زیاد در مواقع ناآشنا اتفاق می‌افتد، اگرچه در موارد شدید ممکن است فرد را در آشناترین موقعیت‌ها و روابط خود نیز منع کند. افراد خجالتی برای جلوگیری از احساس ناراحتی و ناخوشایند از اشیاء دلپره خود دوری می‌کنند؛ بنابراین، اوضاع ناآشنا باقی می‌مانند و کمروبی خود را دائمی می‌کند. کمروبی ممکن است با گذشت زمان محو شود. به عنوان مثال، کودکی که نسبت به غریبه خجالتی است، ممکن است سرانجام با بزرگتر شدن این صفت را از دست بدهد و از نظر اجتماعی بیشتر شود. این اغلب در بزرگسالی یا بزرگسالی جوان (عموماً در حدود ۱۳ سالگی) اتفاق می‌افتد. در بعضی موارد، ممکن است به یک ویژگی یکپارچه و مادام‌العمر تبدیل شود. داده‌های طولی نشان می‌دهد که سه نوع شخصیت مختلف در دوران کودکی مشهود است - آسان، آهسته گرم و گرم و دشوار - با بالغ شدن کودکان، تمایل به تغییر دارند. صفات افراطی کمتر برجسته می‌شوند و شخصیت‌ها با گذشت زمان در الگوهای قابل پیش‌بینی تکامل می‌یابند. آنچه ثابت شده ثابت است تمایل به درونی یا بیرونی شدن مشکلات است (جانسون و همکاران^۲، ۲۰۰۸). این مربوط به افراد دارای شخصیت‌های خجالتی است زیرا آن‌ها تمایل دارند مشکلات خود را درونی کنند، یا به جای بیان نگرانی‌های خود، در مشکلات داخلی خود قرار گیرند و این منجر به اختلالی مانند افسردگی و اضطراب می‌شود (کوپلان و همکاران^۳، ۲۰۱۲).

۱-۱۵- دلایل کمروبی

۱- حقارت نابجای خود: برخی افراد خود را از لحاظ تفکر خیلی ضعیف می‌دانند و نظر خودشان را درباره تمامی چیزها پوچ و بی‌ارزش می‌دانند ترس از مورد ارزیابی و قضاوت قرار گرفتن توسط دیگران در آن‌ها وجود دارد (زیمباردو، ۲۰۰۰).

^۱ Gortmaker & et al

^۲ Janson & et al

^۳ Coplan & et al

Structural model of relations of addictive use of social networks basing on social rejection, familial emotional atmosphere with mediating role of Time perspective and shyness in students

Sajjad Basharpour (phd)

shirin Ahmadi

Abstract:

Basing the increasing OF addictive use of social networks, determining factors related to it is essential. This study aimed to investigate the structural model of relations of addictive use of social networks basing on social rejection, familial emotional atmosphere with mediating role of Time perspective and shyness in students. The present research method is descriptive and correlational. The statistical population of this study consisted of male secondary high-school students studying in public schools in Ardabil city in the academic year of 2019-2020. A sample of 248 people was randomly selected by multistage sampling method and answered to the questionnaires of addiction to social networks, social rejection, family emotional atmosphere, Time perspective and shyness. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and structural equation modeling using SPSS₂₅ and Lisrel_{8.8} software. The results showed that addiction to social networks was positively associated with social exclusion and its components (except accusations) and shyness, and negatively related to the emotional atmosphere of the family and its components (except Caress). It has a positive relationship with the negative past view, a positive past view and a hedonistic view, and a negative relationship with the current and somewhat current view and a future view. Also, shyness has a positive relationship with social exclusion and its components and a negative relationship with the emotional atmosphere of the family and its components (except Caress). Negative past view, positive past view, and hedonistic view have a positive relationship with the overall score of social exclusion and its components, and future view has a negative relationship with the insult component. Negative past perspectives are negatively related to the overall emotional score of the family and the components (love, approval, giving, trust and sense of security). A positive past view is negatively related to the overall emotional state score of the family and its components (love, trust, and sense of security). The hedonistic view is negatively related to the overall emotional score of the family and its components. Ironically, the view is somewhat related to the overall score of the family's emotional atmosphere (encouragement and trust). The future perspective is positively related to the overall emotional score of the family (love, shared experiences, trust and sense of security) ($p < 0.001$). The fitness indicators of the model also confirmed the effect of social rejection and family emotional atmosphere on addictive use of social networks through Time perspective and shyness mediation. The results showed that social rejection and family emotional atmosphere are predictors of addictive use of social network in students; furthermore, Time perspective and shyness can play mediating role in these relationships.

Keywords: social networks, social exclusion, family emotional atmosphere, shyness

University of Mohaghegh Ardabili

Final Report of Research Project

Title

Structural model of relations of addictive use of social networks basing on social rejection, familial emotional atmosphere with mediating role of Time perspective and shyness in students

Researcher (s)

Sajjad Basharpour (phd)

shirin Ahmadi

Department of Psychology

Faculty/College of educational science and *Psychology*

Thesis Research Project Has Been Financially Supported by the Office of Vice Chancellor For Research

Date: 2020